Anul III. Nr. 16-17 | Exemplarul 2 Lei | Luni, 27 Aprilie 1936

Ardealul

Apare Lunea, dimineața, cu informațiuni politice și știri sportive

Director: Theodor Reculescu

Abonamente: 1 an: 100 lei, jum. de an: 50 lei. — Autorități, mari întreprinderi 1000 Lei.

Redacția și administrația Arad, Bul. Ferdinand 5

„Iată omul!"

Gol, desarmat, slab, singur, expus primejdiei, morții sau boalei, apare omul în fiecare clipă, în orice ipostază.

Acesta este omul!

De aceea instinctiv la început, apoi conștient, a încercat să se întovărășească cu semenii săi, așa cum au făcut-o de altfel toate lighioanele pământului. De aci s'a zămislit un animal nou: omul social; o mare cucerire, o mare experiență și o mare aventură spirituală: începutul spiritului, este unul cu începutul vieții sociale.

Viața socială a născut lupta dintre indivizi, iar aceasta a dus la selecționare, la organizare, la justiție, la ideal, la morală: la cultură și la civilizație.

Crescute din acelaș trunchiu, aceste două forme ale manifestării omenești sociale, sunt indivizibile și condiții de viață indispensabile, pentru umanitatea grupată omogen, unitar, pe bază de afinități spirituale, etnicește și necesită o paritate, între cele 2 elemente un echilibru stabil. Cultură fără civilizație, înseamnă promiscuitate materială; iar civilizație fără cultură înseamnă mizerie morală, la fel de primejdioase ambele pentru om, ca om și mai ales grupare socială. Echilibrul nu poate rezulta decât din desvoltarea culturii și a civilizației egal, în mod firesc, crescând organic din nevoi reale și nu create artificial; nevoia de altfel este singura forță creiatoare, singurul factor de progres, singurul motor, dinamizator spiritual. Civilizația se crește după necesitățile mediului geografic și istoric, idem cultura. Nevoia conservării speciei este mama înțelepciunii.

Lumea românească refăcută abia într'un trup, silnic îmbucătățit de istorie, își caută echilibrul vieții sale prin creiarea unei civilizații naționale, firești, organice, drept temelie a vieții sale materiale și drept contrapondere a unei culturi de 2 ori milenare, cultura românească creștină. Cultură care in evul mediu al culturii noastre, în timpul lui Brâncoveanu, lumina până în cele mai indepărtate colțuri ale Orientului creștin. Față în față cu vechea noastră cultură creștină, stă mizeria unor rudimentare mijloace de câștigat existența. Ori, în împrejurările actuale desechilibrul acesta este un rău nu numai organic, persistând în spiritualitatea noastră o permanentă lipsă de siguranță în ce privește ființa fizică și morală a neamului; dar mai aduce în primejdia copleșirii noastre economice și politice de către cei cu mijloace materiale superioare nouă. Se știe doar, că omul desarmat este un... provocator constant față de cei puternici, este tentație. Un gol în aier, provoacă un curent de umplerea golului cu aier din altă parte. Slăbiciunea abisiniană a adus după sine atacul italian. De aceea este nevoie de creiatoare unui echilibru, care să aibă în vedere

(Continuare în pag. II-a).

„Libertatea" lui Nae Ionescu

Nu știu dacă aceste sgârieturi intortochiate ale tiparului făcute pe hârtie vor avea intensitatea și forța magică a cuvântului vrăjit ori tensiunea indignării interioare — atunci când OMUL stă în fața unei STĂRI DE FAPT: indiferent SENSUL INOPINAT.

Există în actualitatea noastră politică un caz Nae Ionescu interzis oricarei discuții publice de către ministerul de interne. Incât, nu vom oferi foarfecelor cenzurii pasagii verificabile ci mai de grabă scriem CEVA despre OMUL și PROFESORUL nostru.

Ziarul CUVÂNTUL e azi suprimat de către guvern și pentru nimeni nu mai constitue un secret degringolada strigătoare prin care a trecut directorul lui. Și nimeni nu are dreptul să uite că Nae Ionescu a fost ATUNCI ridicat în puterea nopții dela vila Manolescu din Sinaia și excortat într'o mașină sub puternica pază a unui pluton de jandarmi cu baioneta la armă, fiind depus la Jilava.

Atâta ne-a îngăduit guvernul să aflăm din gazete.

Ce a făcut Nae Ionescu, pentru ce e suspendat CUVÂNTUL — nimeni nu are voie să vorbească.

Au scris ziarele că mai târziu a fost pus în libertate, iar la curierul judiciar reporterii profesioniști au înregistrat ca pe orice delict comun, că domnul Nae Ionescu, directorul ziarului CUVÂNTUL, a intrat în judecată, cazul ajungând în fați Inaltei Curți de Casație pentru terfelirea onoarei de profesor, prin inchisori și daune de 20 milioane lei ziarului „Cuvântul" — personal pe dnii: 1. Gheorghe Tătărescu, șeful guvernului, 2. Ion Inculeț, ministrul de interne, 3. Colonelul Gavrilă Marinescu, prefectul poliției Capitalei, 4. Generalul Mihail Ionescu Comandantul Corpului II Armată din București, 5. Colonelul Pomponiu, comisar regal de pe lângă consiliul de război al Corp. II A.

Atâta — repetăm — au scris ziarel din Capitală. Procesul e în curs de judecare.

Dar, ce-i cu „Libertatea" lui Nae Ionescu? Aceasta, nu vă speriați, e titlul conferinței sale pe care a ținut-o Joi, în ziua Sfântului Gheorghe, la Palatul Cultural din Arad, răspunzând invitației stăruitoare a gazetarilor arădani.

Aș vrea să scriu în această mică gazetă „Ardealul" care a spus în ceasuri grele mari adevăruri, prin condeiele noastre clocotitoare de sevă stâlcită de tăvălugul cenzurii, câteva impresii și învățăminte ce ne-au animat sufletele ieșind dela conferință.

Domnul Nae Ionescu a fost solicitat să conferențieze la Arad. L'au chemat gazetarii locali, mai precis: Asociația Ziariștilor și Publiciștilor Români din Arad.

Regretăm intens că pentru echitatea și obrazul tuturora trebue să rostim câteva adevăruri tari. Tăcerea și meschinăria nu iartă pe nimeni.

Guvernul a interzis conferința lui Nae Ionescu la Arad.

Rodul lungilor pertractări cu Ministerul de interne a adus cu mare greutate pe OMUL INDEZIRABIL la Arad. Afișajul indispensabil și firesc — din moment ce conferința a fost aprobată — n'a fost admis nicăiri, pentru ca publicul arădan să afle evenimentul.

Totuș sala era ticsită când profesorul Nae Ionescu și-a făcut apariția fiind aclamat frenetic.

Conferința lui Nae Ionescu a fost magistrală, strălucită, în fața publicului românesc arădan select și numeros.

Intrând în sală, am făcut o remarcă penibilă, lojile oficiale erau pustii.

Primele două rânduri de scaune din dreapta — goale; fiindcă un om de serviciu anunța continuu: „ocupat pentru autorități!"

Vorbea Nae Ionescu!!

Cum a vorbit — ce a vorbit?

Sincronizarea autentică a celor rostite, Joi în Palatul Cultural din Arad, e prea slabă mintea noastră s'o reliefeze.

Domnul Nae Ionescu a grăit un cuvânt înspăimântător: LIBERTATEA.

Dreptul de a dispune nestingherit de persoana ta în toate manifestările firești ale vieții. Din conferința sa am înțeles că LIBERTATEA IN SINE E CEVA RELATIV din cauze foarte ipotetice. Cum conferențiarul confirmă că numai o desvoltare firească și perfect normală va să zică libertatea individului, constituția unei țări — în speță România noastră — precizează categoric DREPTUL oricărui cetățean român de a SCRIE și GÂNDI LIBER, OBLIGÂNDU-L să-și exercite drepturile politice: SĂ VOTEZE, cu mențiunea PEDEPSEI în bani CELOR RECALCITRANȚI.

Deci — conclude oratorul — constituția îmi dă dreptul, mă obligă chiar, să-mi exercit drepturile politice — SĂ FAC POLITICĂ — concomitent cu îndatoririle actor soiuri obligative — impozitul sunt liber să scriu și să gândesc cum vreau

(Continuare în pag. III a)

Muncă și credință legionară

Frumoasă și înălțătoare faptă au făcut legionarii partidului „Totul pentru Țară" din comuna Semlac, lucrând o Sfântă Troiță înaltă de peste 3 metri.

Această Troiță, lucrată de legionarii din Semlac în frunte cu vrednicul student și legionar Iosif Barbosu, este o podoabă a Semlacului care va vorbi mereu despre înaltul spirit de credință, românism și abnegație ce domnește în organizația verde.

La solemnitatea Sfeștaniei au luat parte legionarii din plasa Pecica, puși sub comanda legionarului D. Hedeș, cari au dat onorurile și au cântat cântece legionare mișcând inimile românilor asistenți.

S'a remarcat prezența eroicului legionar, profesorul Ghenadie Ilie în frunte a 30 legionari din Secusigiu, a profesorului I. Mărie, învățătorii, preoții, intelectualii din Semlac și împrejurimi.

Oficierea Sfeștaniei s'a făcut de ambii preoți ortodocși din comună iar corul legionarilor a dat răspunsurile sub conducerea leg. P. Galiș. Păr. Codreanu a rostit o caldă rugăciune pentru legionari și a elogiat spiritul de jertfă al legionarilor cari au lucrat sub semnul Sfintei Cruci alui Christos.

A urmat apelul legionarilor morți și cuvântul legionarului Dimitrie Hedeș, care a arătat semnificația Sfintei Troițe și a făcut o comparație între activitatea constructivă și spirituală a legionarilor și cea destructivă a politicianilor. Această zi frumoasă s'a încheiat în cântece legionare.

In ceeace privește felul cum s'a lucrat, relatăm următoarele:

Santierul pentru ridicarea troiței, s'a deschis în ziua de 18 Martie c., când s'a adus lemnul dela Pecica, de către camaradul Sinu Călușeriu împreună cu camaradul Barbosu Gregoriu, Popa Teodor, Hrușca Mihaiu.

In tot timpul lucrului au muncit ca maeștrii camarazii Hrușca Mihaiu, Cuzman Traian, Cuzman Petru, Nicula Barbu, iar la sculptură Barbosu Iosif, stud. legionar.

La sculptură au mai lucrat: Barbosu Gregoriu, Galiș Petru, Ilie Giulan, Călușeriu Gligor, Dehelean Gheorghe, Pascu Teodor, învățător, Morar Gheorghe, Gulesni Toni, Barbu Nicula, Marte Gligor, Ardelean Rorai F.

(Continuare în pag. II-a).

„Iată omul!”

(Urmare din pag. I).

necesitățile apărării noastre naționale, numărul populației de neam românesc, rostul nostru cultural, normala desvoltare a românismului. Trebuie avut in vedere un patrimoniu spiritual-istoric și unul etnic-geografic. Precum și necesitățile unei desvoltări a numărului românilor până la 50 de milioane, câți poate hrăni pământul nostru fără nici o dificultate. Romanii au cucerit lumea bazați pe meșteșugul lor de războiu, pe mașinile lor de războiu, pe organizarea juridică, etc., in aceeaș măsură ca pe spiritul Romei. Noi va trebuie să ne pregătim, — având in vedere sporul prin natalitate al nației noastre, — să cucerim, odată pământul țării noastre, și apoi cel panonic, care zi pe zi se va depopula, prin scăderea natalității ungurilor.

Fatal va trebui să umplem un gol. Germanii care amenință prin natalitate toată lumea ce-i inconjoară, se vor epuiza ca forța generatrice, in curând. Până acuma chiar etnografii lor se plâng de scăderea natalității. Așa că in cel mult 50 de ani germanii vor stagna. Intreg sud-estul european va trebui să devină o mare daco-romană. Iar dacă a face politică inseamnă a prevedea, noi trebuie să pregătim leagănul pentru generațiile viitoare.

Incepând cu satele care sunt 80 la sută românești și terminând cu orașele care sunt 70 la sută streine, trebuie totul rezidit după ce tunul, focul și târnacopul au curățit depe fața pământului colibile mizeriei, microbilor, sărăciei, decadenței, îndobitocirii noastre. Iar în loc va trebui să inflorească civilizația românească.

T. H.

Primăria Municipiului Arad

Nr. 11.157-1936.

Publicațiune

Se aduce la cunoștința celor interesați, că Primăria Municipiului Arad,

in ziua de 19 Maiu 1936, la orele 11 a. m.

va ține în Biroul Serviciului economic, camera nr. 59, licitațiune publică cu oferte inchise și sigilate, pentru intreprinderea lucrărilor de canalizări și instalațiuni de apaduct ce se vor executa la edificiile publice în decursul anului bugetar 1936–1937.

Licitațiunea se va ține in conformitate cu Art. 88—110 din legea contabilității publice și potrivit normelor de licitații în vigoare.

Ofertanții cari vor participa la licitațiune, vor depune odată cu oferta (care se va înainta in dublu exemplar) în plic separat și garanția prevăzută de caetul de sarcini, în numerar ori efecte garantate de Stat, iar oferta se va face numai în conformitate cu caetul desarcini și pe tabloul de ofertă întocmit de Serviciul tehnic al municipiului, cari pot fi văzute în camera nr. 59 a primăriei, în orele de serviciu.

Arad, la 21 Aprilie 1936.

d. c., Onea Ștefan, Cios Gheorghe, Gușet Traian, Ionășel Gheorghe, Iuliu Barboru, Ribovits Gheorghe, Ileana Ștefan, Guita Gh., Cioban Ioan.

Maestru fierar a fost camaradul Oprea Constantin, care a făcut șuruburile în no. de 6 buc.

In ziua de 7 crt. o echipă, formată din cam: Gregoriu Barbosu, Dehelean Gheorghe, Cioban Ioan, Giulan Teodor, Guita Gheorghe și Seghedi Gligor, a fost în „Tălămide" (4 km. de sat) de unde au adus 4 cărațe de pietriș necesar pentru soclu

In ziua de 15 crt. șantierul se mută în grădina Sf. Biserici.

Aici muncesc camarazii: Ionășel Gh., Tucutean Ioan și Gh., Cuzman Traian, Morar Gh., Barbu Nicuța, Dehelean Gh., Neamțu I., Herțeg Petru, Guleșiu Toni, Barbosu Gregoriu, Galiș Petru, înv., Pascu Teodor, înv., Pascu Francisc, Vernic Nic. și Mitru, Titihăzau Gh. și I., Șumandan Nica, Popa Ioan, Imbrea Teodor, Codreanu T., F. d. c., Iuliu Barboru, F. d. c., Varga Dtrie, Călușeriu Lazar, Barbosu Iosif, etc.

Maestru de beton aruncat, dl. Cioban Teszlor, care a lucrat soclul de ciment timp de 3 zile în mod gratuit.

Transportul troiței în grădina Bisericii a făcut-o camaradul Gușeț Mitru, Sinu Călușeriu și Giulau Ilie cu căruțele.

Au mai muncit cam: Galiș Petru sen., Dima I., Faur, Mureșan, Tat Petru, Indreica Petru, Gușeț Nicuța, Bozian Ioan, Giugiu Dtrie și alții.

S'au perindat la muncă peste 60 legionari din sat. A fost o adevărată înfrățire.

In zilele de 16, 17, 18 s'a făcut paza troiței peste noapte. Peste noapte a făcut paza cuibul, I. I. Mața din Vii. A doua și treia noapte au păzit dintre camarazii mai sus notați. In noaptea a treia a făcut pază și dșoara Gulesiu Aurica împreună ca fratele ei.

Corul legionarilor a fost condus de cam. Galiș Petru. Mulțumiri pentru dl. învățător Lăpușcă Gheorghe și teologului Popian Dtru cari au dat ajutor în cor.

Mai mult au muncit, adică tot timpul de 1 lună: Barbosu I., Barbosu Gr., Hrușca Mihai, Cuzman Traian, Dehelean Gheorghe, Călușeriu Gligor, Giulan Ilie, Guița Gh., Cioban Ioan, Barbu Nicuța, Iuliu Barboru, Cuzman Petru, Morar Gheorghe.

Dl. Dumitriu Tat a adus cimentrul dela Pecica în mod gratuit.

Pentru construirea Sf. Troițe, au donat următorii: Oprea Constantin 115, Banfi Ioan și Maria 100, Barbosu Gregoriu, advocat 100, Dehelean Gheorghe 100, Popa Teodor 100, Sferdean Luțu 100, Ardelean Simion, dir. școlar 50, Bozian Ioan 50, Călușeriu Livia 50, Dragoș Nicolae 50, Giulan Ilie, iunior 50, Giulan Teodor 50, Gruia Gheorghe, paroh ort. rom. 50, Guița Gheorghe 50, Guleșiu Arcadie 50, văd. Guleșiu Lucreția 50, Gușet Mitruț 50, Lațcu Aurica, elevă 50, Măcean Maria 50, Marta Gligor 50, Sorici Dinca 40, Popovici Straton 35, Cioban Ioan 30, Pașcu Francisc 30, Andri Victor 25, Cimpoca Nicolae 25, Barbu Aurel 20, Călușeriu Gligor 20, Călușeriu Lazar 20, Cios Gheorghe 20, Giugia Dimitrie 20, Guleșiu Sidonia 20, Guleșiu Teodor 20, Haralamb Constantin 20, H[illegible] țeg Petru 20, Hopșitar Gheorghe Hrușca Mihaiu 20, Hudrea Lasan Ileana Ștefan 20, Inășel Gheorghe Indreica Petru 20, Ivan Livia, e 20, Marian I. Adrian 20, Micșa Nic 20, Micșan Vasile 20, Pintea Gheo 20, Ribovits Gheorghe 20, Seg Gligor 20, Suciu Petru 20, Cioban colae 20, Popa Petru 15, Țucu Gheorghe 15, Morar Gheorghe 1[illegible] vram Nicolae 10, Barbu Aurel 10, ma Teodor 10, Faur 10, Faur Te 10, Galiș Petru, senior 10, văd. [illegible] șiu Sofia 10, Herțeg Nicolae 10, I[illegible] Petru 10, Inășel Dimitrie 10, Io[illegible] Nicolae 10, Mărină Petru 10, [illegible] Terentie 10, Popa Gheorghe 10, Petru 10, Popian Dimitrie 10, Petru 10, Titihăzan Gheorghe 10 cutean Ioan 10 lei. Totalul sume rate 2.214 lei.

Au mai donat în natură: d-ni nuțaș Dumitru, Guița Gheorghe, ții Barbosu, Giulan Ilie, Căl Gligor, Suciu Gheorghe.

Nemulțumirile vaidiștilor bihoreni

— Dela redacția noastră —

ORADEA, 26. — Am asistat cu o *suficentă doză de răbdare la frământările intestine din sânul organizației vaidiste locale, rezistând oricărei tentații de atac și polemică, până în clipa când s'au produs acte concrete menite să definească clar, atmosfera grea care apasă asupra stărilor de fapt. Am rezistat deci până în momentul când un memoriu acoperit de sute de semnături desvăluia starea de spirit din organizația vaidistă din Bihor*

Politica de șicană

Să precizăm lucrurile.

Intre puternicele organizații politice cu real aport electoral, contează în „Frontul Românesc" al d-lui Al. Vaida-Voevod și organizația de Bihor. Pentru că:

1. Are un șef redutabil în persoana d-lui dr. Petre Popovici, fostul prefect de Bihor.
2. Are un stat major alcătuit din intelectuali adevărați: foști parlamentari, coloneli, foști prefecți, ofițeri de rezervă, avocați, medici, studenți, dascăli etc.
3. Are șefi de sectoare activi și încercați în luptele politice.
4. Are un puternic curent favorabil care a polorizat masse-le odată cu istorica serie de conferinte întreprinse în toate centrele Ardealului de însuși d. dr. Al. Vaida.

Ce mai lipsea? O disciplină de partid adecvată programului dând unitatea forței creatoare. Având conștiința unității organizația vaidistă din județul Bihor garantează mandatul de deputat permanent doctorului Petrea Popovici, așa cum, în alte împrejurări similare, opoziția bihoreană asigurase tradițional mandatul de deputat doctorilor Aurel Lazăr, Ghița Crișan și — nu vă mirați — ziaristului faimos Hegedüs Nándor.

Dar profitorii și pescuitorii de perle... pentru mai târziu, în buzunarele lor goale, s'au ivit grabnic.

Si noi vom scrie aci, faptele judicioase așa cum sunt.

Banda lui Gusti

Când doctorul Petrea Popovici, desprins dela național-țărăniști, a fost urmat de un număr apreciabil de amici politici, Gusti Barna — acest copil teribil al vaidiștilor — a devenit subit un totum-factum în partid, aranjând, combinând și „lucrând" în largă voie A fost încredințat cu redactarea „Steagului Nostru", foaia organizației locale, a fost numit secretar general al partidului, s'a declarat „intimul" d-lui dr. Petrea Popovici, „intimul" d-lui Al. Vaida Voevod, căutând chiar ca să fie văzut în anturajul acestora; însoțind pe d. Vaida până la Timișoara, în .. cămașe neagră. Până aci nimic grav. Ci totul tranzitoriu și explicabil.

Zelos și prea gelos de scumpele lui „raporturi", nu comunica nimănui un cuvânt despre întâmplările zilei corespondență, vizitele d-lui Petrea Popovici dela Vașcău (unde domiciliază) la Oradea, trecerea d-lui dr. Vaida prin gara Oradea, sosirea d-lui V. V. Tillea în Oradea, etc

Precauțiuni — iarăși explicabile.

Unde începe suspiciunea

Spuneam însă, că Gusti conduce foaia vaidiștilor bihoreni „Steagul Nostru", unde se vorbește de .. „numerus valachicus", „numens proporționalis", „numens nullus".

Lângă sine a luat ca administrator pe un domn destul de bătrân și fără de energie care, s'a îmbrăcat și dânsul in cămașe neagră, însoțind — absolut nesolicitat la jertfa pecuniară pentru spesele drumului — pe d. dr. Al. Vaida, la Timișoara. Acest neputincios bătrân — dar care se afirmă că „are părale adunate", pe care l-am demascat in „Ardealul", că figurează membru în comitetul executiv al „Uniunii Agrare" a d-lui Const. Argetoianu, prezentat și admis ca atare de către d. Mitruța Ionaș, vice președintele argetoianiștilor bihoreni.

Și Gusti se preumblă împreună cu moșneagul acesta in tot locul: în tren, cu mașina, în trăsură, la Timișoara, prin județ la club, în consilii.

După câteva serii de sabotări și de „izolament" practicat de Gusti — între partid și cei doi șefi d. d. Vaida și Popovici — nemulțumirile au răbufnit ca furtuna nourilor grei.

Bomba din organizație

Un grup de itelectuali din statul major al organizației, au semnat un drastic memoriu **acoperit de alte câteva sute de semnături ale partizanilor din județ, înfierând în termeni tari, după o îndelungată introducere redactată academic, situația intolerabilă din organizație** — trimițându-l prin doui curieri la Cluj, dlui dr. Al. Vaida și la Vașcău dlui dr. Petrea Popovici, șeful vaidiștilor. Se afirmă că d. doctor Vaida nu s'a arătat câtuși de puțin surprins de această lovitură, **fiind la curent cu frământările intestine din partid.** In schimb d. dr. Petrea Popovici a fost deadreptul consternat revenind imediat la Oradea, pentru a se informa.

„Vrem capul lui Gusti!!"

Strigă toți protestatorii.

Toată lumea vaidistă cere excluderea lui „Gustica" din postul de **Secretar General al partidului și din conducerea ziarului „Steagul Nostru".**

Acuzații:

1. Gusti a făcut politica persoanei și intereselor lui, folosindu-se de „concursul"... cămășilor negre, alias capitanus bosorogus Simon.
2. Gusti nu a ținut la curent conducerea cu toate evenimentele politicei interne de partid, practicând conspirația { ice ii față de șefi.
3. Gusti conduce „Steagul Nostru" **apărut din banii, cotizațiile și abonamentele celor mulți, fără să dea până azi nimănui raportul gestiunei ziarului.**
4. Gusti refuză trimiterea ziarului acelor partizani cari s'au declarat contra
5. **Gusti publică reclame și comunicate dela Societăți de Asig. jidovești sau falimentare frauduloș. El trișează jocul acesta cu declarațiile d-lui Al. Vaida și ferisorile lui Moș Găvrilă, pretextând dibaci umplerea coloanelor gazetei.**

Finis Gusti!!

Față de această situație gravă și inadmisibilă, domnul dr. Petrea Popovici va fi nevoit să reprime orice răzmeriță dăunătoare — existentă azi în organizație pentru ca apoi să nu fie cazul „homo homini lupus", cu repercusiuni neplăcute de dragul lui Gusti și capitanus bosorogs Simons, iar d. dr. Al. Vaida să fie forțat să avizeze la măsuri forte cu excluderi și sancțiuni iremediabile.

Paul Mircea

„Libertatea" lui Nae Ionescu

(Urmare din pagina I-a)

— ba chiar să modific constituția, care prevede posibilitatea verificării în cazul că nu mai corespunde vremurilor.

Dar eu — om și cetățean — în ACEA țară cu ACEA constituție nu am voe să scriu. Nu am voe să fac ceiace gândesc. Fiindcă mi se interzice MIE PERSONAL sau altuia. Incât, eu cetățean care mă bucur de libertăți de care azi NU AM NEVOIE, voi lupta pentru modificarea constituție. D. Nae Ionescu conchizde: „cetind în St. Bernard de Clermont cuvinte de adânc înțeles — lumea aceasta, în care trăim acuma, are mai multe nopți, — și după noapte, vin zorile. In zorile neamului românesc cred eu și nu sunt singur".

In singura lojă ocupată a asistat la conferință dl. Sabin V. Drăgoiu care tot timpul își sucea capul după femei din sală, râzând.

Sezisând bine acest lucru, îmi reaminteam de studenții de pe sate care veneau în săptămâna mare la biserică, chicotind și persiflând — ca să-i audă fetele din fața lor — de popă și cântările stranei nazale.

Să mai spunem cum a vorbit d. Nae Ionescu? Așa cum l-au ascultat în mare tăcere arădanii massați compact până la ultimul loc întrerupându-l cu dese aclamații și aplauze: delectându-i mai mult decât o oră la banchetul vieții spirituale, cu logica sa de fier cu sarcasme incizive cu pilduiri plastice într'o limbă neaoșă cum n'am mai auzit în viața noastră — limpede, armonizată. clară — în nota clasică de autentic savant care vede și rezolvă totul cerebral.

Nae Ionescu ne învață să judecăm — să gândim.

ILIE CANAVEA

„Luna Orăzii"

ORADEA, 26. — Una din inițiativele salutare luate recent de către aceia care veghiază la destinele orașului nostru va concretiza în curând intenția oficială de a ieși din marasmul vieții economice paralizată de criză și fatalități ciudate. Intr'adevăr Municipiul Oradea punând în discuția cosiliului orășenesc proectul organizării unei „Luni a Orăzii", — un mijloc și un prilej real pentru ca metropola aceasta să repulseze într'un ritm economic înviorat, — dându-i-se o nouă circulație de sânge", — **s'a aprobat efectiv, cu multă însuflețire, de către toată lumea, îndeplinirea grabnică a acestei sănătoase sugestiuni sortită unei mari reușite.**

Evident că nu chiar toată lumea vede într'un fel situația aceasta, însă nu periclitează cu nimic acțiunea propusă.

Ce trebue și ce va fi „Luna Orăzii"

Centrala asociațiilor sindicaliste profesionale breslașe reprezentată competent la Oradea Mare, cunoaște real situația micilor și marilor comercianți din localitate și restul Ardealului precum și progresul celorlalte întreprinderi similare. Criza acută din ultimele luni fiind o chestiune indiscutabilă în ceasul acesta, nu rămâne alta, decât rezistența activă pe alte căi noui, salutare. „Luna Orăzii" în actualele împrejurări trebue să fie un mare prilej de transformare și de schimb: mărfuri, valută, consumație, redând orașului Oradea Mare trepidația tonică din vremurile fericite de imediat după război.

Pentru ca cetitorii să știe ce și cum va fi „Luna Orăzii" comunicăm sumar câteva indicații desprinse — pentru prima oară de către noi — din noianul multelor proecte conținând admirabile sugestiuni de realizări practice — supuse deliberărilor aprobative consiliului comunal al orașului.

In primul rând „Luna Orăzii" ce înseamnă: o *formidabilă concentrare de zeci, sute de mii de oameni pe teritoriul orașului acesta, mișcați resort de reghisoratul amplu al unei armate de organizatori agili angajați în infinite direcțiuni: comerț, expozițiile standurilor, târg liber, felurite mari desfaceri, mari gale de operă ascultând gloriile apusene, concerte, palpitante matchuri football-istice cu echipe italiene, austriace, ungare, sârbești, un gigant balet cu 500 de femei și cu mari demonstrații carnavalești va fi un senzațional punct de atracție. Muzicile militare vor concerta pe piețele publice iar orchestrele locale de toate categoriile — laolaltă cu toate fanfarele militare — vor da 3 mari concerte consecutive pe Stadionul Regele Carol II sub cerul liber.*

„Luna Orăzii" este deci o *lună de activitate comercială, industrială rentabilă negustorilor loviți de criză, o lună de amuzament recreația și reconfortant miile de vizitatori sosiți din toate părțile țării (cu beneficieri pe CFR, hotel, restaurant) reînviind Oradea Mare din „melancolia" ucigătoare care planează ca un blestem.*

„Luna Orăzii" are loc dela 15 Iunie până la 15 Iulie a. c.

Salvaţi „Crişana!“

Pe bună dreptate, nu putem spune că până acuma românii orădeni ca şi presa locală sau gazetele de capitală au depus toate eforturile pentru salvarea unicului club românesc sportiv şi de solidaritate naţională — „Crişana" — dela pieirea sigură.

Au trecut pela conducerea acestui club „Crişana" mulţi domni, mai mult sau mai puţin sportivi, fără ca să lase o urmă *de faptă grăitoare.*

Am trecut mulţi pe-acolo, poate prea mulţi — ăsta să fi fost păcatul? — intre care notăm numele domnilor: dr. Chiş, dr. Victor German, dr. Sofronie Sângeorgeanu, dr. Niculiţă Maior, un băiat intr'adevăr simpatic.

Precum vedeţi dumneavoastră, numai doctori. *Poate că tocmai de-asta clubul „Crişana" a prospiciat aşa de strălucit.*

In definitiv, oameni suntem. Toţi — atunci când sunt traşi la răspundere... aşa, amabil, platonic, — te ia cu „dragă, să vezi, când am venit eu la „Crişana", era un dezastru; ştii, AM PRIMIT o moştenire grea cu o gestiune infectă, cu lipsă de milioane nici până azi justificate..." etc., etc.

Fiecare se simte obligat să se justifice in dauna... „gestiunei trecute".

Bine, oameni buni, nimeni nu zice că dta X sau dta Y ai fost rău, improductiv, de rea credinţă. Nimeni, ferească Dumnezeu! Dar cine e cauza lamentărilor de până ieri, când „Crişana" era deadreptul în pragul falimentului moral, financiar şi — vai şi-amari — naţional?

Vedeţi: scuze, justificări, cuvinte de onoare şi jurăminte — bune toate, nimic de zis — dar asta nu rezolvă absolut nimic. *Ce consilii, sfaturi, pertractări, comitete, para comitete!!*

Fapte, domnilor!! Porniţi la lucru!!

— „Clubul „Crişana" susţine azi o regie de şeapte zeci de mii de lei lunar şi nu încasează nici un sfert", *ne afirmă de multe ori dl. ing. Gavra, vice-preşedinte.*

Ca-au făcut înaintaşii — dr. Chiş, dr. German, dr. Niculiţă Maior şi — aoleo'l uitasem! — dr. Poenaru-Bordea inalt magistrat, — *să le fie de bine şi de ananas!! Dar ce se face* încă *azi??*

Clubul are regie de 70.000 lei lunar, clubul pierde matchurile, „Crişana" e scoasă din finală, domnilor, şi dtră nu vedeţi, nu auziţi, sunteţi ocupaţi — ***unde? — la masa verde!!***

Căminul „Crişanei" instalat in fostul local al CAO-ului este un confortabil loc de intâlnire pentru românii orădeni. Dar parcă e un făcut: toţi românii se duc la „Pisica albastră", la CAO — da, la NAC, am văzut veşnic pe dl. Demetru Galanni cot la cot numai cu evreii, iar la „Crişana" suflă vântul şi saxofonul neguşiorl!!

Aceasta este solidaritatea română, acestea sunt efectele culturii „estetice" invocată cu samariteană ipocrizie **de** *unii domni — foarte români si mai ales. f. f. culturali — atunci când cerşesc slugarnici articolele câtorva scriitori consacraţi din capitală, „intimidând" lumea cu numele şi cu o revistă a dumnealor care* „poartă făclia civilizaţiei şi naţionalismului la graniţa de Vest, luptând cu greutăţi uriaşe în archipelagul minoritar dela Oradea Mare!!"

Biata, ţară, săracu ţară!

Câţi bani n'au păpat primăriei Oradea „culturalii" ăştia cu revistele lor, fiindcă e prieten cu domnul cutare!!

D. Prefect Picu Băncilă şi Clubul „Crişana"

Când situaţia a devenit tragică, toţi au alergat la d. prefect de judeţ: „salvaţi-ne, murim!" Şi d. dr. Picu Băncilă, prefectul Bihorului, fiind un om bun şi un român bun, i-a luat în braţe, i-a salvat. I-au pus în cap preşedinţia clubului, cu toată gestiunea şi moştenirea „Crişanei", implorându-l ca pe Dumnezeu să-i scoată la liman. Şi prefectul dr. Picu Băncilă i-a salvat. A intervenit la ministerul de interne, a solicitat sprijinul prim pretorilor, notarilor, preoţilor şi cărturarilor din judeţ, a făcut un călduros demers pe lângă comandamentul garnizoanei Oradea, s'a adresat amicilor săi personali — **ajutând fiecare cu micul său obol clubul şi căminul „Crişana".**

Oricât de tiranizat a fost doctorul I. Picu Băncilă cu multiplele ocupaţii prefectoriale, totuş, atunci când românii din Oradea Mare au făcut apel la el, — a răspuns cu fapte româneşti. Nu-i aducem cuvinte de laudă d-lui dr. Băncilă fiindcă actualmente este prefectul judeţului Bihor. Nu. Ci fiindca e român, şi **bun român.**

Clubul „Crişana" va prospera numai în cazul dacă toţi români **frecquentează** „Crişana". Dacă toţi românii **ajută cu obolul lor** „Crişana". Dacă toţi românii **apără** „Crişana".

Asupra acestei chestiuni de permanentă actualitate vom scrie cu un apropiat prilej.

PAUL MIRCEA

VIAŢA SPORTIVĂ

Ripensia-Gloria 1:0 (0:0)

TIMIŞOARA. — După rezultatul dezastruos de Joi, Gloria a făcut o partidă onorabilă contra championilor naţionali. Timp de 80 de minute, Gloria a rezistat Ripensiei, iar în minutul penultim al partidei, Schwartz a înscris punctul unic.

Trebue să facem remarca următoare: Atâta timp cât echipa Gloriei era alcătuită de o singură persoană (care dealtfel ne-a dovedit că este competentă in materie) rezultatele repurtate de favorită arădanilor au fost excelente. Din momentul când mai mulţi deodată s'au apucat să... moşească echipa, inregistrăm rezultate catastrofale. Lucrul acesta să nu să creadă interesează numai pe domnii din ... misiunea care alcătueşte echipa, interesează în mare măsură şi public ... cul românesc din Arad, de a cărui ... rinţă trebue să se ţină seama.

Echipa Gloriei nu poate avea ... formaţie decât: Theimler, Pecican, ... bra, Vanea, Tudor, Igna, Barbu, Ch... reşladan, Mercea. Trebue să se in... leagă odată că Rohan nu are ce căuta în echipă, cel puţin până nu-şi rev... în formă, iar faptul că a costat 28 ... lei, nu este un motiv pentru care ... fie menţinut cu orice preţ în echipă.

Amefa—Crişana 2:0 (0:0)

ARAD. — Matchul acesta, disputat în faţa unui public de 4000 persoane, a avut darul să ridice echipa muncitorească în locul al doilea în clasament. Primele 45 minute s'au scurs monoton. Câteva încursiuni de ambele părţi nu dau nici un rezultat. Nagy, extrema stângă a Crişanei, a fost capabil să schooteze pe lângă poarta lui Szadovschi, atunci când poarta era goală.

După pauză, Crişana pare hotărâtă să învingă. Baratky are câteva eşiri frumoase, dar fără rezultat practic. Amefa atacă în ultimele minute şi reuşeşte să înscrie în m. 40 prin Bătrân, care, printr'o lovitură de cap înscrie primul goal. După două minute, tot el, printr'un schoot puternic, ridică scorul la 2:0.

Echipele au fost totuşi de forţe egale. Muncitorii au fost favorizaţi de **noroc.**

Juventus—Venus 5:0 (0:0)

BUCUREŞTI. — Matchul acesta constitue senzaţie zilei. Echipa lui Bro... a meritat pe deplin reuşia.

„U"—Chinezul 2:1 (2:1)

CLUJ. Universitorii pare că şi-au ... venit în formă. Cel puţin deocamdată au cedat lanterna Crişanei.

Victoria—CAO 1:0 (0:0)

ORADEA. — Victoria a repetat ... gura" din toamnă când a învins ... orădeni, cu deosebirea că CAO a ... de rândul acesta învinsă la ea aca...

Clasamentul Div. A:

Ripensia	17	10	4	3	46	28
AMEFA	17	9	5	3	29	19
CAO	16	8	3	5	29	22
Gloria	16	8	2	6	36	32
Chinezul	18	7	2	9	36	46
Venus	15	6	4	5	33	27
Juventus	15	6	3	6	32	24
Victoria	17	6	3	8	32	42
CFR	16	7	0	9	36	34
Un.-Tricolor	15	4	4	7	34	41
Universitatea	16	5	1	10	20	41
Crişana	16	4	3	9	28	35

Camera de Muncă din Oradea

ORADEA, 26. — Un confrate local amintind de alegerea preşedintelui dela Camera de Muncă din Oradea, susţinea cand'd... „candidatura" unui „român" merituos pentru jertfele aduse pe altarul Patriei, compătând pe un adversar al simpatiei elogiate, pe d. Chiş, preşedintele asociaţiei naţionale a muncitorilor români din localitate. Intre alte — inexistente — „argumente" confratele intrezărea optimist „succesul"... candidaturei acestui „amer" român pentru foarte fericitul motiv că — ascultaţi patentă idioţie mărturisită — acesta „se bucură de tot concursul personal al d-lui ministru I. Nistor, fiind un „apreciat" şi „talentat" potentat (n. r.) — pardon! — publicist (închipuiţi-vă!) dela graniţa de Vest".

Pe când celalalt — d. Chiş, preşedintele muncitorilor români — **nu** *poate, fiindcă, ştiţi, chestia stă aşa: a) cel dintâi e „mare" român — şi celalalt nu e nimic, nici măcar publicist, bietul om.*

b) Primul e „susţinut" (în braţe) de către d. ministru I. Nistor „personal", — câtă vreme celălalt, e chiş... micuţ, sireacu.

c) Protejatul d-lui ministru e protejat si pace, şi-l mai propteşte şi Cunescu care zice-se e comunist, — *pe când Chiş e un biet rumânaş „fost pantofar" care... nu ştie el ce e ... să fii preşedinte la „Cămara de Muncă".*

Lăsaţi-l pe „omul" d-lui ministru care conduce şi un „cămin de ucenici", de unde a scos oameni zdraveni, voinici, cu plămânii de fier.

Dorim totuş ca nimeni să nu ai... emoţii — fie ele lacrimogene — fiindcă zilele trecute o delegaţie de muncitori dela Oradea Mare, s'a prezentat, in frunte cu preşedintele lor ... Chiş, chiar d-lui ministru I. Nistor căruia i-au spus categoric: dacă ... vor domnii cei mari să vadă grea baie de sânge şi manifestaţii de stradă, să nu admită preşedinte al Camerei de Muncă din Oradea un ... care n'a avut niciodată nimic comun cu muncitorimea română, cu năzuinţele ei drepte, cu problemele ei spinoase, — şi care nu are nici un rol în fruntea lor.

In faţa unor documentări clare, ... ministru Nistor s'a declarat din capul locului străin de gândurile acestuia spunând că-şi „i-a mâna de pe el".

Ii e mai scump d-lui ministru ... om ne-om, decât liniştea, ordinea ... dreptatea miilor de muncitor dela Oradea Mare?

Dl. Subinspector Clonda cum a înţeles — moralmente — să pondereze lucrurile?

Tip. LOVROV & Co., Arad